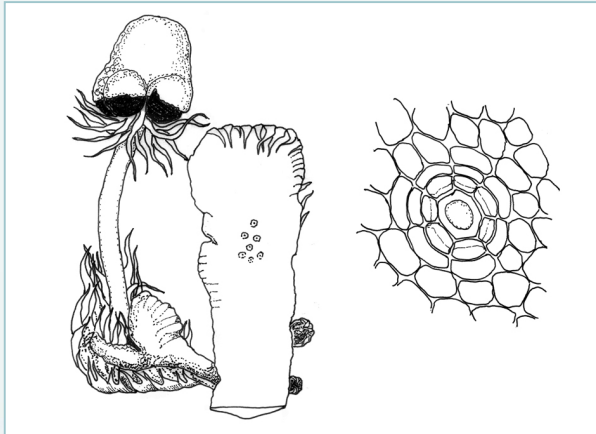

Duftsepter *Mannia fragrans*

Rødlistet art

faktaark

Duftsepter er en thalløs levermose med en karakteristisk duft av sedertreolje. Hos oss er den funnet på solrike og steinete tørrbakker på Hovedøya i Oslo. Her er den kjent fra flere lokaliteter, men den har trolig gått noe tilbake siden den først ble oppdaget på slutten av 1800-tallet. Mulige årsaker til tilbakegangen er både gjengroing på grunn av opphør av beite og økt slitasje på voksestedene på grunn av økt menneskelig bruk av området.

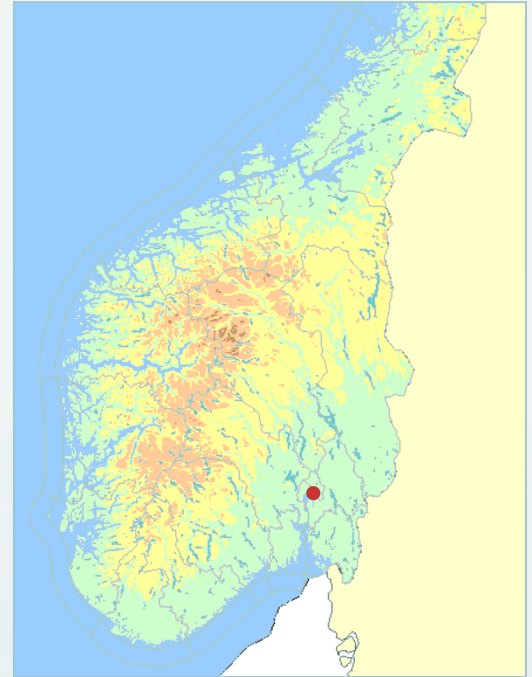
Status
Kategori kritisk truet (CR) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kjennetegn

Duftsepter er en thalløs levermose som vokser tiltrykt mot underlaget og danner mattelignende ansamlinger. Thallus er 2-3 mm bredt og 1-2 cm langt og som regel ugrenet. Fargen i fuktig tilstand er grønn til grålig med en rødaktig thalluskant. I tørr tilstand er duftsepter grå-svart på grunn av at thalluskanten rulles inn over overflaten og undersiden blir synlig. I fuktig tilstand ser vi på oversiden et tydelig rutemønster med en lys pore sentralt plassert i hver rute. Cellene på thallusoversiden (epidermis) har tykke vegger og konvekse celleknuter (trigoner). På undersiden av thallus sitter en rad med rød-fiolette, halvmåneformede skjell-blad, disse har tallrike gjennomskinnelige oljeceller. I kanten på skjell-bladene sitter 2-3 lansettforma vedheng. Mot spissen av hunnlige thalli er skjell-bladene ekstra store og fargeløse og ser ut som små børster. Duftsepter anses å være sambo, men av og til finnes enten bare hunner eller bare hanner. Sporeproduksjon er vanlig og 3-4 sporofytter sitter i toppen av 1-1,5 cm høye sporehusbærere (reseptakler). Sporene er 60-73 µm i diameter og med et opphøyd rutenett. Navnet duftsepter (*fragrans*) kommer av den karakteristisk duften av sedertreolje fra levende materiale.

Utbredelse

I Norge er arten kun kjent fra Hovedøya ved Oslo. Duftsepter er også kjent fra Sverige og Finland. Den europeiske utbredelsen har et sørøstlig tyngdepunkt. Den forekommer også i Asia og Nord-Amerika.

Duftsepter er kjent fra Hovedøya i Oslo.

Biologi

På Hovedøya vokser duftsepter på solrike, steinete tørrbakker og fuktig grus. Den vokser hos oss på basiske bergarter, men kan også vokse på sure bergarter.

Bestandsstatus

Arten er kjent fra flere forekomster på Hovedøya, men den har trolig gått tilbake på grunn av opphør av beite og økt slitasje på grunn av økt menneskelig bruk av området, kanskje særlig helt sør på øya. En forekomst på østsiden er blitt overvåket uregelmessig gjennom en årrekke (Odd Stabbetorp pers. medd.), og arten ble funnet i dette området i 2005 (H. Blom). Arten er lett gjenkjennelig og mørketallene er trolig lave.

Gjengroing vil kunne føre til reduksjon av tilgjengelig leveområde for duftsepter. I tillegg vil de begrensede forekomstene gjøre at den vil være utsatt for tilfeldige hendelser.

Referanser

Damsholt, K. 2002. Illustrated Flora of the Nordic Liverworts and Hornworts. Nord. Bryol. Soc., Lund.

Frisvoll, A. A. og Blom, H. H. 1993. Trua moser i Norge med Svalbard; raud liste. NINA Utredning 42, 55s.

Frisvoll, A. A. og Blom, H. H. 1997. Trua moser i Noreg med Svalbard. Førebelse faktaark. NTNU, Vitenskapsmuseet Bot. Notat 1997-3, 170s.

Schuster, R. F. 1992. The Hepaticae and Anthocerotae of North America east of the hundredth meridian. Volume IV. Field Museum of Natural History, Chicago.